

99

17.02.

5

СТАНОВИЩЕ

на доц. д.и.н. Манчо Веков,

за дисертацията на Чавдар Ветов на тема

ФОТОДОКУМЕНТИТЕ (XIX – средата на XX в.) КАТО ИСТОРИЧЕСКИ ИЗВОРИ И ТЯХНОТО СЪХРАНЕНИЕ В АРХИВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

за придобиване на научната и образователната степен ДОКТОР

в област: 2. Хуманитарни науки;

Професионално направление: 2.2 „История и археология“

Специалност: История на България, шифър 05.03.21, към секция
„Помощни исторически дисциплини и информатика“, Институт за
исторически изследвания, БАН.

Чувствам се задължен като научен ръководител на докторант Чавдар Ветов да информирам, че докторантът се справи успешно и предложи дисертационния си труд за вътрешна защита два месеца преди изтичане на тригодишния срок. При това успоредно с работата върху дисертацията и набирането на т. нар. дивиденди, изисквани от Центъра за обучение при БАН, той участва активно в научния живот на секцията и института – участие в проект „България – извори и документи“ към нашия институт, за което има и положителни оценки, с доклади и при организацията на научните конференции, както и с техническа помощ на списание „Родознание/Genealogia“. Списъкът с неговите публикации и с изнесените доклади е най-добрата атестация в този аспект. За научните успехи на докторанта допринася както отличното владение на английски, френски и руски език, така високата степен на неговата компютърна грамотност.

С отговорност подчертавам, че представеният за защита дисертационен труд „ФОТОДОКУМЕНТИТЕ (XIX – средата на XX в.) КАТО ИСТОРИЧЕСКИ ИЗВОРИ И ТЯХНОТО СЪХРАНЕНИЕ В АРХИВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ“ напълно отговаря на изискването от глава IV, раздел I, чл. 9 (3) – трудът съдържа оригинални приноси в областта на теоретичното и приложното изворознание, на историята, историческата география, фототехнологията, показва също, че кандидатът притежава

задълбочени теоретични познания по история и нейните помощни исторически науки, притежава способности за самостоятелни научни изследвания.

С дисертацията си Чавдар Ветов се представя като добрия историк и професионално подготвения изворовед – в теоретичен и в приложен план. В резултат на това са и неговите приноси. Най-обобщено казано докторантът разкрива историята на фотографията, като изяснява и функцията на фотографиите като носители на информация за българското минало, но ги представя и като продукт на това минало. Всъщност цялостният извороведски прочит на Чавдар по темата е проекция на социалните процеси в обществото ни в съответното историческо време и пространство, доколкото и фотографията - като занаят, е продукт на тези процеси.

Докторантът изяснява появата и развитието на идеята за издирване и съхранение на документи, които представляват свидетелства за миналото, сред част от българските възрожденци. Като следствие от това е представено и постепенното разширяване на границите на понятието „исторически извор” – по своята същност е аспект и на изворознанието, и на културно-просветната история.

И най-беглият поглед върху публикациите, които смея да твърдя, че Ветов проучи, показва, че географското разпространение на фотографията в българските земи след Освобождението е почти неизследван обект. В дисертацията той разкрива за първи път географската „карта” – образно казано, на българската фотография. Представени са данни за това в кои населените места работят фотографи през годините, в които практикуват, техните имена, в някои случаи и адреси.

Фотоматериалите са разгледани и като носители на информация за историята на някои от по-големите български градове. За подчертаване е, че снимките са привлечени като документи, предоставящи сведения за революционните движения, политическото, културното и икономическото развитие на част от българските градове.

С приложно значение е описанието на мястото на фотографиите в някои от най-големите архивохранилища на страната. Представени са данни за създадените в архивите фотографски колекции. Разкриват се и

специфичните особености при описване на фотографии, намиращи се във фондове, съдържащи основно текстови документи.

В дисертационния труд е разработен и въпросът за съхранението на фотодокументите в архивохранилищата, за рисковете от увреждане на снимките както по време на съхранение, така и при използването им. Обърнато е внимание на възможностите за тяхната правилна консервация и съхранение, нуждата от дигитализация на фотографиите като средство за по-лесно използване, а и за запазване на оригиналите от унищожение.

Най-добрата атестация на Чавдар за умението му да решава научно-приложни въпроси е глава IV – описът на сбирка № V от НА към БАН. Разгледаните там фотографии предлагат информация за голям брой личности от възрожденската и следосвободенската епоха. Фотографиите от периода след 1944 г. представят основно събития от живота на БАН, а също и портрети на известни учени от институцията. Създаденият предметно-тематичен опис на тези фотографии ще бъде от полза за голям кръг от изследователи – и то веднага.

Общоприето е, че в рецензиите за даден труд трябва да има забележки, препоръки. Да, биха могли да се разработят повече някои от аспектите на темата, но това е препоръка за следващите негови проучвания. Но като имам предвид, че фотодокументите, осветлени като извори на историческа информация със съпътстващите ги проблеми на тяхното съхранение на архивните средища, като обект на изследване се представя за първи път в своята историческа и извороведска комплексност, изразявам становището си, че докторантът се е справил успешно. При това трудът е написан четивно, с познание на понятийния апарат, с позоваване на наличната литература – наша и чуждестранна, с умело приложен критичен и аналитичен подход.

Структурата на труда от увод, четири глави, посветени на появата и развитието на фотографията и фотографския метод в Европа, Османската империя и конкретно по българските земи, осветлявайки предизвикателствата, утвърждаването и насоките на развитие – края на XIX – 30 те години на XX в.; „география” на фотоателиетата; анализ на визуалните документи като свидетелства за миналото; тяхната евристичност и място в архивните институции; анализ и описание на

фотографските материали, съхранявани в сбирка № V в Научния архив на БАН, по хронологичен и предметен принцип; заключение, списък с използвана литература и документи, приложение с фотографии, отговаря на целите на изследването на дисертационната тема.

С тази си структура и с доста големия си обем - 584 страници, дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на чл. 9 (3) от Правилника, според който трудът съдържа научни резултати, които са оригинален принос в науката, а докторантът е показал задълбочени теоретични познания по история и нейните помощни исторически науки, както и уменията да провежда самостоятелни научни изследвания.

Авторефератът на докторанта представя обективно съдържанието на дисертационния труд. Що се отнася до изведените приноси, бих казал, че с присъщата си деликатност Чавдар Ветов твърде скромно е показал, че изследването покрива доста ниши в историята и изворознанието, че той привлича публикациите, които осветляват частични аспекти, но надгражда - образно казано, ново знание. То е комплексно по своя научен характер, защото представя отношението „общество – нова социална група, обусловена от нов занаят – продукти – функции в културния живот и в науката”.

Като имам предвид научните и научно-приложните приноси на дисертацията „ФОТОДОКУМЕНТИТЕ (XIX – средата на XX в.) КАТО ИСТОРИЧЕСКИ ИЗВОРИ И ТЯХНОТО СЪХРАНЕНИЕ В АРХИВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ”, както и изградените професионални качества на кандидата, давам положителна оценка на дисертационния труд на Чавдар Ветов и си позволявам да препоръчам на членовете на уважаемото Научно жури да му присъдят научната и образователната степен **ДОКТОР**.

16 януари 2015 г.

Автор на становището:

(Доц.д.и.н. Манчо Веков)

